

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate lesv Doctoris
Theologi Architectvra Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

6. Per Regulam Architectonicam corriguntur distorta: Per legem
emendantur vitiata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

PORRO, ut Architecto ipsi, ita omnibus aliis Fabricam intuentibus, Lex, velut Regula, notitiam recti, distortivè ingenerat, ut illam, vel laudent, vel vituperent, & vel imitatione dignam, vel ludibrio judicent. Sed præ his, usus est Lex, velut Regula, Superioribus, ad cognoscendam rectitudinem structuræ in subditis, ut si distorta sint aliqua, corrigere ea studeant. Ad discernenda recta & obliqua tribus esse opus, dicit Sextus Empiricus: (a) nimirum, Artifice, Regula, & Applicatione regulæ. Idem contingit in gubernatione hominum. In ea Artificis, seu Architecti loco, est Consul, prætor, censor: in Ecclesia, Episcopus, Decanus, Parochus: in Ordine religioso Abbas, Præpositus, Rector, Generalis, Provincialis, Guardianus: Regulæ vicem præstat Lex, Ordinatio, Constitutio: Applicationem facit Superior, quando comparat Titium, aut Sempronium cum Lege, Ex ea deprehendit, quomodo Legem servaverit, id est, an prævera sit rectus; nam rectitudo hominis probi est observatio Legis.

(a) *Emp. lib. contra Leg. Cap. de Iudica. veri.*

ARTICVLVS V.

REGVLA ARCHITECTONICA

Corriguntur distorta: Lege emendantur vitiosa.

NOTITIA mali nisi dirigatur ad ejus extirpationem, curiositatis est, sæpe vitiosæ. Quid iuvat scire detortum esse parietem, nisi hac utaris notitia ad corrigendum errorem? Itaq; hoc est, siue proprietatis terarum, siue officium præcipuum Regulæ, ut per illam corrigantur

tur distorta emendetur pravitas, adæquentur omnia. Trifariam autem utitur ad hunc finem Architectus Regula. Primò quidem, si ædificando, illam adhibeat: nam appositione Regulæ rectitudo inducitur, antevertendo depravationem. Idem facit Ædificator Spiritualis, qui quandocumque est dicendum aut faciendum quidpiam, immò & cogitandum, ponit sibi ob oculos mentis leges omnes ad quas obligatur, nec quicquam cogitat, dicit, aut operatur, quod non cum legibus consideratione præmissa, vel simultanea componat. Deinde, si fortasse minus attentus, collationem illam operis cum Regula neglexerit, indeque orta sit pravitas, quam primùm id animadvertit, arripit Regulam, & illam applicat, ut quod jam depravatum est, corrigatur. Simili modo Christianus Architectus, si per desidiam, aut incogitantiam, vel fragilitatem humanam operationes minus rectas ediderit, & cogitaverit multa, dixeritque Legi divinæ & humanæ minus consentanea: hæc cum Legibus suo tempore confert accuratè, & observata pravitate, per *Examèn conscientie* serium, dolore de præteritis, & firmo in futurum proposito emendare conatur. Denique, quamvis Regula ipsa non adhibeatur, si tamen illi substituatur Instrumentum omninò simile, rectitudo induci potest, aut pravitas tolli. Sic *Linea* per rubricatum funiculum inducta in ligno aut marmore, præstare potest, quod applicata Regula. Simili modo scriptor, adjutus Regula superposita, stylo sulcum facit in charta, vel plumbo lineolam format, ut rectè scribat. Sunt in anima, veluti lineæ quædam rectæ, aut sulci, habituales promptitudines relictæ ab actibus frequentatis, quibus si utatur moralis opifex, vice regularum, & iis operationes suas dirigat, utilitate regulæ non carebit.

CETERVM. Architectonica ipsa Regula usui non
crit

erit in qualibet ædificatione, nisi sit *longissima*, qualis est *Amussu*, *Linea*, aut *Funiculus mensorum*, ut ad omnes partes ædificii extendi possit & cuilibet accommodari. Fallet etiam *Regula*, nisi sit *Inflexibilis*: quare curari solet ut conficiatur ex materia solida, qualis ferrum est, aut æs, non plumbum, ex qua cum esset *Regula Lesbica* ab ipsa parietum asperitate flectebatur, nec inducebat rectitudinem, sed suam perdebat. Hinc proverbium vetus, cuius mentio est apud Aristotelem, *lib. 3. Eth. cap. 10. Regula Lesbica*, quo designabatur fallax, quia flexilis: quæ fortasse erat brevior quoque, quàm usus poscebat. Contrarias qualitates habet *Regula Architecti Christiani*, *Lex Divina & Humana*: quæ imprimis tam est extensa, ut ad omnia dictorum, factorum, cogitatum genera pertingit: deinde est ære solidior, ac planè inflexibilis, quippe, ipsa divina vel humana Ratio, aut utriusque præscriptum. Quod quamvis extrema tentent impii, non torquebitur pravis affectibus, non flectetur violentis interpretationibus, non incurvabitur manifestis aut occultis depravationibus.

AVDIVISTIS hodie, quomodo tanquam *Architecti Christiani*, possitis rectè ædificare, & esse *Adolescentes*, ac *Viri bonæ ædificationis*, quod à vobis exigit *Architectus supremus*: nimirum, adhibendo ad omnia dicta, facta, cogitata; ad omnem operationem internam & externam, instrumentum architectonicum communissimum, quod est *Regula*. *Regulam Architecti Christiani* esse *Legem*, *Æternam*, *Naturalem*: *Divinam*, *Humanam*. *Communem & Propriam*. Ad eam *Regulam* quicumque opus suum exigit, non metuet casum suæ fabricæ, quippe ab omni parte firmæ. Idem, ut clarè loquar, ac simpliciter, nulli erit scandalo: omnes ædificabit. Qui sequutus semper fuerit hanc *Regulã*, & ejus directione
ædi-

ædificarit, sit benedictio super illum, & vos omnes, Architecti Omnipotentis, ac per Sapientiam suam cuncta regulantis, DEI Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. AMEN.

SERMO II.

CHRISTVS SALVATOR

Semper & ubique moraliter benè ædificans secundum Regulam: signatè in Nuptiis.

Nuptia factæ sunt in Cana Galilææ: & erat Mater IESV ibi. Vocatus est autem & IESVS, & Discipuli eius ad Nuptias. Ioannis II.

CHRISTUS IESUS, quâ DEUS, non cœpit ædificare, sed ab omni æternitate, quæ nec principium habet, nec finem, ædificavit, Architectus minimè ociosus, in arcana illa arcanorum fecundissimo fundo, quem Electionis & Prædestinationis Sâctorum dicimus. Idem, quâ Homo, cœpit ædificare, haud tardius, quàm vivere: nec contummavit citius, quàm desit vivere: siquidem tunc operi ultimam manum imposuit, cum dixit: *Consummatum est, & tradidit spiritum*, Ioannis XIX. Ædificavit in utero Matris, in quo cœpit vivere, Angelos, qui quem cœli cœlorum capere non poterant, mirabantur in palmari corpusculo, si tam fuit magnum, delitescere, & in Virginis contineri gremio. Mox utero egressus, tauquâ Thalmo, ædificavit pastores pecudum in præfepio,